

UN PONDERAL ROMÀ DE BRONZE A "LA MIRANDA" (BADALONA)

Per JORDI LL. DE LA PINTA

Els terrenys coneguts per "La Miranda" són al terme municipal de Badalona, a uns 350 m al sud del Monestir de Sant Jeroni de la Murtra. La zona on s'inclou la vil·la romana ubicada en el subsòl se situa geogràficament entre els 5° 54' 30" de longitud nord i els 47° 27' 40" de latitud oest, segons la fulla 421 del mapa 1: 50.000 de l'Institut Geogràfic Catastral.

A l'esmentat jaciment efectuàrem, el 1979, una prospecció de 2,5 x 4 m en motiu de la descoberta d'un paviment d'*opus testaceum* que pertany a un *lacus* i de l'aflorament de diversos murs, que evidenciaven una ràpida degradació de la zona arqueològica a causa de l'acció d'excursionistes i visitants esporàdics.

Els materials descoberts en la nostra prospecció, i que van ser publicats a la Revista Puig Castellar¹, ens permetran datar el jaciment en una època compresa entre Claudi i Vespasià.

L'objecte del nostre treball se centra en la troballa d'un possible ponderal de bronze en forma de valva de petxina (*cardium*) que presenta a la seva base un afegit de plom probablement amb l'intenció d'augmentar-ne pes. Les seves característiques són:

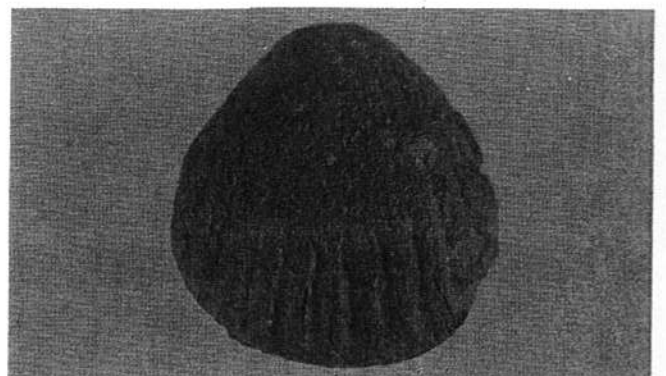
Longitud: 27 mm
Amplada: 24,5 mm
Gruix: 9 mm

Pes: 32,50 g
Equivalència aprox.: 1/10 de la lliura romana.

He assenyalat una equivalència aproximada de 1/10 de la lliura romana, amb les lògiques reserves que això suposa, ja que el pes de la lliura romana no és sempre idèntic i constant arreu i al llarg del temps, com apunta M. Crawford a la seva obra *The Republican Coinage* (2). Fins i tot el seu pes teòric varia segons els autors i el mètode emprat per deduir-lo, ja que existeixen lliures emprades per a encunyacions, per a balances, segons pesos de pedra, etc. Oscil·la entre 327,45 g i 322,56 g. F. G. Lavegne ha preferit assignar-li un pes teòric de 326,4 gr, mentre que M. Lazzarini la xifra en 323, 258 g³.

Nosaltres no ens inclinem a favor d'una altra mesura, ja que no és aquest el propòsit del nostre treball; per això, considerem l'equivalència de la dècima part de qualsevol dels valors compresos entre 327,45 i 322,56 g les diferències de pes es poden atribuir, ja s'adopti un valor o altre de la lliura, a les pèrdues de material o desgast a causa de l'ús.

Tenim notícia de l'existència d'un lot d'aquests objectes, format per nou exemplars que es troben reunits en una col·lecció particular sevillana, i que procedeixen de di-

versos indrets de la comarca i que han estat publicats per Francisca Chaves Tris⁴ qui els situa a l'Alt Imperi, un segle I després de Crist⁵, el qual encaixa perfectament amb la cronologia proposada per a la nostra vil·la.

Les característiques dels ponderals citats són:

Diàmetre	Pes	Equivalència
18,5 mm	2,15 gr	2 <i>scrípula</i>
22 mm	7,75 gr	1/42 (Peça dubtosa)
24 mm	12,65 gr	1/25
26 mm	13,50 gr	1/24
29 mm	12,54 gr	1/26
30 mm	15,95 gr	1/20
30 mm	19,70 gr	1/16
30 mm	26,50 gr	1/12
31 mm	16,20 gr	1/20
42 mm	108,50 gr	1/3

Així mateix, consignem la presència de *pondera* tipus *conquilla* a les necròpolis empuritanes i, més concretament, a la tomba d'incineració Ballesta núm 61, que Almagro identifica amb un aplic de bronze, el diàme-

tre del qual és de 40 mm, sense que tinguem coneixement del pes. Aquest exemplar presenta un orifici a la part superior de 15 mm de diàmetre que el seu descobridor diu que, s'ha fet mitjançant una operació de llimat. L'acompanyaven, entre altres objectes, sis unguentaris ceràmics de terrissa clara, que es poden datar entre època augusta i la clàudia inclusiu⁷.

Bibliografia

- J. RIO Y JORGE L. DE LA PINTA, "Nueva aportación al conocimiento arqueológico de los alrededores de St. Jeroni de la Murtra (Badalona): el yacimiento romano de La miranda", en *Revista Puig Castellar*, 3.ª època, núm. 2, Sta. Coloma de Gramenet, 1979, pp. 44-60.
- M. CAWFORD, *The Roman Republican Coinage*, Cambridge, 1974, p. 591.
- Bibliografia sobre pesos proposats per la lliure a:
- M. CAWFORD, *Op. cit.* p. 591.
- M. LE ROY, "L'Histoire de la Monnaie romaine de bronze d'après Pline", a *Cahiers Numismatiques*, núm. 27.
- M. LAZZARINI, "Metrologia romana", a *Conimbriga*, IV, 1965.
- FCA. CHAVES TRISTAN, "Instrumentos de medida romanos hallados en Andalucía", a *Zephyrus*, 34-35, Salamanca, 1982.
- W. M. FLINDERS PETRIE, *Ancient Weights and measures*, 1926.
- M. ALMAGRO, *Las necrópolis de Ampurias*, vol. II, Barcelona, 1955, pág. 83.
- MERCEDES VEGAS, *Cerámica común romana del Mediterráneo Occidental*, Barcelona, 1973, p. 153.